

Tro og tavshed

Udgivet 26/01/2017 — af Frederik Bojer Bové

Mens skærmen endnu er sort, hører vi fugle synge, smukt og overvældende, og så pludselig: Tavshed. Overraskende, skræmmende tavshed. Scorseses filmatisering af Shusaku Endos roman *Tavshed* er overrumplende og mesterlig i sin skildring af kontrasten mellem det smukke og det ubehagelige. Kulturmødet kniber det lidt mere med, skriver Frederik Bojer Bové i sin analyse af følsomme emner som religiøs undertrykkelse og national kulturel identitet.

Martin Scorsese: *Tavshed* - drama - premiere 26. januar 2017

Røgen stiger op fra de kogende kilder i Unzen, driver forbi hvad der uomgængeligt ligner afhuggede hoveder. Våbenbærende mænd står tavse i røgen, mens halvnøgne ofre vrider sig i smerte, fastbundet til træpæle. Og midt i det hele står Liam Neeson, forfærdet. Jo, Martin Scorseses film er fra start af præget af en overdådig visualitet. Den vil fortælle sin historie om lidelse, tro, styrke og svaghed, men den vil i langt højere grad vise den, have os til at fornemme den, føle den.

MENNESKEKROPPE BINDES, UDSILLES, OPHÆNGES, OG ANGSTEN SÆTTER SIG I ANSIGTERNE PÅ GARFIELD, DRIVER OG TADANOBU ASANO SOM DERES GUIDE KICHIJIRO.

Historien er også ganske enkel til en film af over to en halv times varighed.

Andrew Garfield og Adam Driver spiller to portugisiske jesuitpræster, som rejser til Japan for at finde deres lærer, spillet af Liam Neeson, efter at have hørt den forbløffende nyhed, at den gamle præst har frakendt sig sin kristne tro under grusom tortur fra den japanske stat.

Det er ikke ret overraskende, at de to unge mænd bliver konfronteret med de samme grusomheder, som deres forgænger gjorde, og må træffe deres egne valg.

Det er en simpel fortælling, som dog lever og ånder dels fordi den konfronterer tilskueren med vores egne idealer, dels i kraft af sine mange nærmest ikonografiske passager. Taiwan illuderer Japan med utrolig grønne dale og dybblå bølgeskulp, mens en dunkel tåge giver mindelser om film som Kurosawas *Blodets Trone* og Mizoguchis *En bleg og mystisk månes fortælling efter regnen*. Menneskekroppe bindes, udstilles, ophænges, og angsten sætter sig i ansigterne på Garfield, Driver og Yôsuke Kubozuka som deres guide Kichijiro.

Scorsese har sjældent været mere visuelt mesterlig end i denne film, hvor de mange kamerature op under himlen hjælper med til for alvor at understrege emnets storhed. Han er kendt som en meget katolsk instruktør, for hvem skyld og tro aldrig er fjernt fra hans karakterer, om de er italienske gangstere på *Gaden uden Nåde* eller irske politifolk i *The Departed*.

Det er også blevet til mere direkte undersøgelser af religiøsitet i Jesus-filmen *Den Sidste Fristelse* og i *Kundun*, baseret på Dalai Lamas liv. Men *Silence* er de to andre film langt overlegen, mere dybdeborende, overvældende og indsigtfuld. Hvilket dog også i høj grad skyldes det gode forlæg.

SILENCE Trailer (2016)

Forlæggets faldgruber

Mesterkomponisten Toru Takemitsu skrev en fantastisk musik til den første filmatisering af Shusaku Endos roman *Tavshed*, af **Masahiro Shinoda** i 1971. Han blander harmonisk renæssanceguitar med støjende, dissonante, japansk-lydende passager som udtryk for bogens hovedemner: Mødet mellem øst og vest, samt kampen mellem det smukke, stærke, og det grumme, ubehagelige.

MERE POV

Bederum frabedes

Lidt overraskende for en roman, der nu er blevet filmatiseret tre gange (anden gang passende nok af portugiseren João Mária Grilo med titlen *Os Olhos da Ásia* og fokus på Ferréiras originale apostasi), så er Endos forlæg faktisk ret svært at filmatisere. Tonen skifter markant halvvejs igennem bogen, hvor den går fra første- til tredjeperson, fra at bestå af breve fra Fader Rodrigues, til i stedet at have en alvidende fortæller.

“
Kan vi tro på brevenes mange smukke beskrivelser af lidelse og martyrium. Eller er de blot endnu en forsvarsmekanisme mod den grumme tavshed og ligegyldighed?

Vi møder altså først Rodrigues gennem hans egne ord, som vi i romanens anden halvdel forstår har været grundigt redigerede. I Rodrigues egne breve lyser en respekt for hans japanske flok og en inderlig dedikation til at forbedre deres liv, men når den alvidende fortæller dykker ind i hans tanker, synes han at være langt mere nedladende – i hvert fald i den engelske oversættelse, som er den jeg har læst:

The fellow kept pouring out his answers as though he had learnt them all by rote. Undoubtedly he had examined many missionaries in the past and had kept reflecting on the best way of beating them down. Obviously he had ended up by using big words that he himself did not understand.

En filmatisering må dermed dels håndtere det helt enkle problem med en hovedperson, der synes at skifte personlighed halvvejs igennem romanen. Men samtidig fungerer romanens konstruktion også sådan, at den understreger dens tema om tro, tvivl og tavshed. For kan vi tro på brevenes mange smukke beskrivelser af lidelse og martyrium. Eller er de blot endnu en forsvarsmekanisme mod den grumme tavshed og ligegyldighed?

SCORSESE HAR SJÆLDENT VÆRET MERE VISUELT MESTERLIG END I DENNE FILM, HVOR DE MANGE KAMERATURE OP UNDER HIMLEN HJÆLPER MED TIL FOR ALVOR AT UNDERSTREGE EMNETS STORHED.

Simplistiske Scorsese

Scorsese gør ikke så meget ved det. Han er berømt for sin brug af *voice-over* i film som *Goodfellas*, så det er ikke så overraskende, at han bruger brevene fra første del som fortælle teknik, og lader Liam Neeson og Andrew Garfields stemmer fylde soundtracket.

Det betyder dog også, at filmen føles skæv. Hvor der i romanen er to perspektiver, præsternes og en mere objektiv, så nøjes Scorseses film med at skildre præsternes perspektiv, *som om* det er objektivt. I en fortælling, der handler om konkurrerende kulturer, er det en smule forsimplet.

Med så følsomme emner som religiøs undertrykkelse og national kulturel identitet er filmen naturligvis også blevet debatteret som politisk udsagn. Og der er ingen tvivl om, at man kan lave mange politiske kritikker af den.

MERE POV

Oscars kolonisering af filmkunsten

Den skildrer japansk undertrykkelse uden den store interesse for den historiske kontekst. Det samme kan siges om såvel bog som den japanske film, men de var også lavet til et japansk publikum, som må formodes at være bedre ind i sagerne. Omvendt giver Shinodas filmatisering en lang indledende forklaring på, hvem jesuitterne overhovedet var, en interesse for vesten der på ingen måde gengives af Scorsese – og Scorsese har ændret den gådefulde slutning over til noget mere amerikansk. Men den japanske version fandt omvendt også på sin egen konklusion.

Kompleks kultur

Der er noget fascinerende over hele det her lille kulturkompleks: Endos ganske korte roman, og de forskellige tolkninger, den har inspireret Shinoda og Scorsese til. En bog om øst mod vest, og en både østlig og vestlig fortolkning af den. For at være lidt løfterig, så minder det lidt om filmens diskussioner om, hvorvidt japanerne overhovedet er i stand til at forstå den 'ægte' kristendom, eller om de blot laver den om til egne kulturelle forhold.

Her bliver Scorseses film helt paradoksal, for hvor han virker som den af de tre kulturskabere, der er mest opsat på muligheden for noget universelt, noget objektivt sandt, så er han samtidig den, der giver den mest subjektive fortolkning af fortællingen.

Intet værk behøver at være fuldendt. Ingen filmatisering behøver at fange sit oplæg hundrede procent. Det er i orden, at Scorsese blot har givet sit eget bud, når det er så smukt og dragende. Endos roman kan lånes på dansk på biblioteket, og købes billigt på engelsk via internettet. Shinodas filmatisering kan bestilles på DVD fra [Eureka](#). Måske Scorseses fascinerende film kan få folk til at dykke yderligere ned i, hvad der nu er tre eksempler på fremragende fortællekunst.

Topfoto: Fra filmen.

Kan du lide POV formatet, så skulle du tage at [klikke her og like vores Facebook-side](#). Her får du også alle links til vores nye artikler. Del gerne denne artikel med andre. Du kan også tegne et abonnement til 20 kr. om måneden, eller donere til hele POV.International via MobilePay på 40 12 19 68. Vi har ikke noget reklamebudget.

Frederik Bojer Bové

Frederik Bojer Bové (født 1.12.1986) er cand.mag. i Moderne Kultur og Kulturformidling og BA i Historie. Han blogger om film på [kronoper.dk](#), er dansk redaktør på tidsskriftet Cinema Scandinavia og har været programlægger på Copenhagen Architecture Festival.

FACEBOOK

TWITTER

GOOGLE

PINTEREST

TAGS:

MARTIN SCORSESE

MASAHIRO SHINODA

SHUSAKU ENDO

SILENCE

ANBEFALET TIL DIG

Kino & Kaffe: Gud er en sommerfugl i et edderkoppespind **Storfilm om kristne i Japan: Er det fromt at blive martyrt?**

F Ø L G O S

Synes godt om Del 40 tusind personer synes godt om dette. [Opret en profil](#) for at se, hvad dine venner synes godt om.

Follow @pointofviewint

H O L D P O V I N T E R N A T I O N A L I L I V E

Vi gider ikke betalingsmure og store reklamer, der overtager hele din skærm. Med inspiration fra amerikanske NPR og Wikipedia modtager vi i stedet donationer fra folk, der værdsætter det, vi skriver - og gerne vil holde os i gang.

Du kan enten støtte ved at give os et månedligt beløb, støtte os med et enkelt beløb, når du har lyst, eller støtte den enkelte skribent via deres info-bokse. Hvis du vil støtte hele POV.International, modtager vi penge via PayPal og MobilePay. MobilePay-indbetalinger skal ske på (OBS! Nyt nummer pr. 23/1-2017) **40 12 19 68**.

Herunder kan du via Paypal "abonnere" på os, så dit månedlige støttebeløb bliver trukket automatisk. Det kan vi endnu ikke med MobilePay.

Donations-niveau
Glad bruger : 20.00 DKK pr. måned ▼

Abonner

Q U I C K P O V

27/02/2017

Tirsdag bliver de tvunget til Afghanistan – tragedierne venter

29/01/2017

POV's Dansk Vestindien-kalender – februar-marts 2017

31/01/2017

Alternative fakta to go

21/01/2017

"Ej blot Sukker-Kolonier, Palmestrand med Kolibrier"

20/01/2017